

Tiedotusosasto

LEHDISTÖTIEDOTE nro 30/03

8.4.2003

Julkisasiamies Léger'n ratkaisuehdotus asiassa C-224/01

Köbler vastaan Itävallan tasavalta

**YHTEISÖJEN TUOMIOISTUINTA PYYDETÄÄN ENSIMMÄISTÄ
KERTAA OTTAMAAN KANTAA KYSYMYKSEEN, JOKA KOSKEE SITÄ,
ETTÄ YLIMMÄN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN ON RIKKONUT
YHTEISÖN OIKEUTTA, MISTÄ ON AIHEUTUNUT YKSITYISILLE
VAHINKOA**

Julkisasiamies P. Léger katsoo, että jäsenvaltioiden on korvattava yksityisille aiheutuneet vahingot tällaisessa tapauksessa ja että vähimmäisedellytykset, jotka antavat oikeuden korvaukseen, kuuluvat yhteisön oikeuden soveltamisalaan

Gerhard Köbler on toiminut vuodesta 1986 alkaen yliopiston vakinaisena professorina Itävallassa. Hän on vaatinut Itävallan laissa säädettyä erityistä ikälisää vedoten vaatimuksensa tueksi 15 palvelusvuoteensa yliopistoissa eri jäsenvaltioissa. Hänen vaatimuksensa hylättiin, sillä kyseisen lisän myöntämisen edellytyksenä on lain mukaan 15 vuoden pituinen toiminta professorina yksinomaan Itävallan yliopistoissa. Köbler haki muutosta kyseiseen päätökseen, jossa hänen mukaansa on kysymys työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen vastaisesta välillisestä syrjinnästä; Verwaltungsgerichtshof (Itävallan ylimmän oikeusasteen hallintotuomioistuin) saattoi asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Koska yhteisöjen tuomioistuin oli tällä välin antanut tuomion tähän verrattavissa olevassa asiassa,¹ se kysyi kyseiseltä kansalliselta tuomioistuimelta, pysyttikö se kysymyksensä. Kyseinen tuomio huomioon ottaen Verwaltungsgerichtshof peruutti kysymyksensä ja katsoi, että kyseinen lisä on uskollisuuslisä, joka oikeuttaa poikkeamaan työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta siten, että Gerhard Köblerin saama kieltävä päätös ei ole yhteisön oikeuden vastainen.

¹ • Asia C-15/96, Schöning-Kougebetopoulou, tuomio 15.1.1998 (Kok. 1998, s. I-47).

Gerhard Köbler katsoi, että itävaltalaisen tuomioistuimen kyseinen päätös oli tiettyjen yhteisön oikeuden säännösten vastainen ja että siitä aiheutui hänelle tämän vuoksi vahinkoa. Näin ollen hän nosti vahingonkorvauskanteen Itävallan tasavaltaa vastaan Landesgericht für Zivilrechtssachen Wienissä (siviilituomioistuin), joka puolestaan esitti ennakkoratkaisupyynnön yhteisöjen tuomioistuimelle.

Ulottuuko periaate, joka koskee valtion vastuuta yhteisön oikeuden rikkomisella yksityisille aiheutetuista vahingoista, tilanteeseen, jossa rikkominen luetaan ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen syyksi, kun otetaan huomioon, että Itävallan oikeudessa valtion vahingonkorvausvastuu suljetaan pois tällaisessa tapauksessa?

Julkisasiamiehen mielipide ei sido yhteisöjen tuomioistuinta. Julkisasiamiehen tehtävänä on ehdottaa yhteisöjen tuomioistuimelle täysin itsenäisesti oikeudellista ratkaisua tuomioistuimen käsiteltäviksi saatettujen asioiden ratkaisemiseksi.

Julkisasiamies Léger'n mukaan jäsenvaltioiden on korvattava yksityisille aiheutettu vahinko, joka johtuu siitä, että ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta. Tällaisen periaatteen tunnustaminen on linjassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee perustavaa laatua olevaa periaatetta yhteisön oikeuden rikkomisesta aiheutuvasta valtion vahingonkorvausvastuusta (riippumatta siitä, mikä valtion elin on toiminut yhteisön oikeuden vastaisesti) ja kansallisen tuomioistuimen ratkaisevaa merkitystä yhteisön oikeuden täytäntöönpanossa erityisesti, kun se toimii ylimpänä oikeusasteena. Julkisasiamies korostaa, että koska ylimmän oikeusasteen antamaan päätökseen ei voida hakea muutosta, ainoastaan vahingonkorvauskanteen avulla on mahdollista taata loukatun oikeuden palauttaminen. Lisäksi periaate, joka koskee valtion vahingonkorvausvastuuta siitä, että ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut oikeussääntöä, on yleisesti tunnustettu jäsenvaltioissa tai ainakin tällainen suuntaus on voimakas.

Jäsenvaltiot eivät voi välttää niiden ylimmän oikeusasteen tuomioistuinten päätöksistä aiheutuvaa vahingonkorvausvastuuta perusteilla, jotka koskevat erityisesti päätösten oikeusvoimaisuuden kunnioittamista.

Julkisasiamies kiinnittää tämän jälkeen huomiota niihin aineellisiin edellytyksiin, joiden täyttymistä edellytetään, jotta valtio olisi vahingonkorvausvastuussa tällaisessa tapauksessa. Kyseisten edellytysten määrittelyssä on otettava huomioon samalla kertaa tuomioistuintoiminnan erityispiirteet ja tarve säilyttää tietty johdonmukaisuus lainsäädäntö- tai hallintotoimintaan sovellettavaan vastuujärjestelmään nähden. Tämän vuoksi julkisasiamies ehdottaa yhteisöjen tuomioistuimen asettamien, lainsäätäjän tai hallinnon toiminnasta aiheutuvaa valtion vahingonkorvausvastuuta koskevien kolmen vähimmäisedellytyksen hyväksymistä:

1. rikotulla oikeussäännöllä annetaan oikeuksia yksityisille
2. rikkominen on riittävän ilmeinen
3. kyseessä olevan rikkomisen ja yksityisille aiheutuneen vahingon välillä on suora syy-yhteys.

Toisen edellytyksen osalta, joka koskee rikkomisen luonnetta, julkisasiamies katsoo, että ratkaiseva kriteeri koskee sitä, onko riidanalainen oikeudellinen virhe luonteeltaan anteeksiannettava vai ei.

Jäsenvaltioiden tehtävänä on osoittaa kansalliset tuomioistuimet, jotka ovat toimivaltaisia käsittelemään tällaiset vahingonkorvauskanteet, ja kyseisten tuomioistuinten on harkittava tapauskohtaisesti, täytyvätkö kyseiset aineelliset edellytykset. Käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan julkisasiamiehen mukaan katsoa, että Verwaltungsgerichtshof on tehnyt anteeksiantamattoman virheen hylätessään Gerhard Köblerin vaatimuksen; sen olisi pitänyt erityisesti tutkia, onko kyseinen palvelusvuosia koskeva edellytys oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään, joka on korvauksen antaminen työntekijälle uskollisuudesta määrättyä työnantajaa kohtaan. Tämä virhe voi näin ollen olla perusteena Itävallan valtion vahingonkorvausvastuulle.

Huom.: Yhteisöjen tuomioistuimessa on vireillä kaksi asiaa, joissa tuomioistuinta on pyydetty harkitsemaan samanlaista problematiikkaa kuin tässä asiassa:
a) jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskeva kanne Italiaa vastaan (asia C-129/00, komissio vastaan Italia)
b) Alankomaista tullut ennakkoratkaisukysymys (asia C-453/00, Kühne vastaan Heitz).

Huomio: Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomarit aloittavat nyt harkintansa tässä asiassa. Tuomio annetaan myöhemmin.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido yhteisöjen tuomioistuinta.

Tämä lehdistötiedote on saatavissa yhteisöjen virallisilla kielillä.

*Ratkaisuehdotuksen koko teksti on luettavissa tänään noin kello 15 yhteisöjen tuomioistuimen kotisivulta Internetissä **www.curia.eu.int**.*

Lisätietoja: Christopher Fretwell, puh. +352 4303 3355, fax +352 4303 2731